
MONOGRAFIE PRAWNICZE

INTERES PUBLICZNY
W PRAWIE
GOSPODARCZYM

ARTUR ŻURAWIK

Wydawnictwo C. H. Beck

MONOGRAFIE PRAWNICZE

ARTUR ŻURAWIK • INTERES PUBLICZNY W PRAWIE GOSPODARCZYM

Polecamy nasze publikacje:

Przemysław Feliga

**STANOWISKO PRAWNE SYNDYKA W PROCESIE
DOTYCZĄCYM MASY UPADŁOŚCI**

Jarosław Zagrodnik

**MODEL INTERAKCJI POSTĘPOWANIA PRZYGOTOWAWCZEGO
ORAZ POSTĘPOWANIA GŁÓWNEGO W PROCESIE KARNYM**

Krzysztof Kozłowski

**PRAWO ŁASKI PREZYDENTA RP. HISTORIA. REGULACJA.
PRAKTYKA**

Paweł Daniluk

PRZESTĘPSTWA PODOBNE W POLSKIM PRAWIE KARNYM

Legalis
System Informacji Prawnej

www.ksiegarnia.beck.pl

[Kup książkę](#)

INTERES PUBLICZNY W PRAWIE GOSPODARCZYM

ARTUR ŻURAWIK

WYDAWNICTWO C. H. BECK
WARSZAWA 2013

[Kup książkę](#)

Wydawca: Natalia Adamczyk

Publikacja dofinansowana przez Uniwersytet Jagielloński

© **Wydawnictwo C. H. Beck 2013**

Wydawnictwo C. H. Beck Sp. z o.o.
ul. Bonifraterska 17, 00-203 Warszawa

Skład i łamanie: Marta Świerk
Druk i oprawa: Totem, Inowrocław

ISBN 978-83-255-5167-4

ISBN e-book 978-83-255-5168-1

[Kup książkę](#)

Spis treści

Wykaz skrótów	XIII
Bibliografia	XXI
Wykaz aktów prawnych krajowych	LV
Wykaz aktów prawnych międzynarodowych	LIX
Wprowadzenie	LXIII
Rozdział I. Zagadnienia ogólne	1
§ 1. Wielość filozofii prawa, wielość dróg interpretacji.....	1
I. Uwagi wstępne	1
II. Hermeneutyka prawnicza	2
III. Podsumowanie	6
§ 2. Z problematyki klauzul generalnych.....	7
I. Uwagi wstępne	7
II. Odesłania w prawodawstwie i ich charakter	9
III. Pojmowanie generalnej klauzuli odsyłającej	9
IV. Generalne klauzule odsyłające a zwroty ocenne	13
V. Niedookreśloność klauzuli generalnej interesu publicznego a konstytucyjna zasada demokratycznego państwa prawnego	14
1. Uwagi wstępne	14
2. Rozumienie zasad prawnych	15
3. Zasada demokratycznego państwa prawnego w polskim konstytucjonalizmie i w dobie Unii Europejskiej	18
4. Zasada określoności ustawowej ingerencji w sferę konstytucyjnych wolności i praw jednostki.....	23
5. Odesłania pozaprawne a jednolitość orzecznictwa	30
§ 3. Doktrynalne koncepcje ingerencji państwa w gospodarkę	33
I. Uwagi wstępne	33
II. Początki nowożytnej zasady wolności działalności gospodarczej.....	35
III. Neoliberalizm	39
1. Szkoła londyńska	39
2. Szkoła fryburska (ordoliberalizm)	40
3. Szkoła chicagowska (monetaryzm)	42
	V

IV. Współczesny interwencjonizm państwowy.....	42
V. Doktryny pośrednie.....	44
1. Teoria państwa dobrobytu	44
2. Koncepcje socjaldemokratyczne	45
3. Koncepcja społecznej gospodarki rynkowej jako podstawa ustroju społeczno-gospodarczego Rzeczypospolitej Polskiej i zasada konstytucyjna.....	46
A. Geneza i założenia społecznej gospodarki rynkowej.....	46
B. Zasada społecznej gospodarki rynkowej w Konstytu- cji RP	51
a. Wprowadzenie	51
b. Treść zasady społecznej gospodarki rynkowej	52
c. Podsumowanie	60
C. Zasada wolności działalności gospodarczej i jej ograniczenia.....	62
a. Wstęp	62
b. Wolność działalności gospodarczej jako filar społecznej gospodarki rynkowej.....	63
c. Rozumienie konstytucyjnej wolności działalności gospodarczej	64
d. Treść zasady wolności działalności gospodarczej i ograniczanie wolności działalności gospodarczej	67
e. Ograniczenia wolności działalności gospodarczej w orzecznictwie Trybunału Konstytucyjnego	77
f. Podsumowanie	83
§ 4. Interes publiczny a sfera publiczna i prywatna	85
I. Prawo publiczne a prawo prywatne	85
II. Interes publiczny a zjawisko publicyzacji prawa prywatnego	91
III. Podsumowanie	100
Rozdział II. Rozważania nad interesem publicznym i klauzulami podobnymi	102
§ 1. Rozumienie „interesu”	102
I. Wprowadzenie	102
II. „Interes” w rozumieniu ogólnym	102
1. Interesy, wartości, potrzeby i cele jako elementy świadości społecznej.....	105
A. Rozumienie i rodzaje wartości.....	105
B. Współlistnienie interesów i wartości	109
C. Konflikty interesów i wartości.....	112
D. Rozumienie i rodzaje potrzeb	115

E. Wartości a potrzeby	116
F. Rozumienie i rodzaje celów.....	116
G. Relacje pomiędzy wartościami a celami. Wartości-cele.....	119
2. Próba klasyfikacji interesów	120
3. Interes w rozumieniu prawniczym.....	123
§ 2. Koncepcja interesu publicznego – dotychczasowe poglądy.....	127
I. Wprowadzenie	127
II. Koncepcje nieprawnicze.....	128
III. Koncepcje prawnicze	138
1. Uwagi wstępne	138
2. Koncepcje aksjologiczne.....	139
3. Koncepcje prakseologiczne	147
4. Koncepcje wiążące interes publiczny z potrzebami.....	148
5. Koncepcje mieszane (hybrydalne)	149
6. Inne koncepcje	172
IV. Podsumowanie	173
§ 3. Definicje legalne interesu publicznego w ustawodawstwie polskim....	176
I. Wprowadzenie	176
II. Definicja interesu publicznego w ustawie o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym.....	177
III. Definicja interesu publicznego w ustawie o świadczeniu usług na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej.....	181
IV. Definicje legalne interesu publicznego w ustawie o swobodzie działalności gospodarczej.....	187
1. Uwagi wstępne	187
2. Definicja legalna „nadrzędnego interesu publicznego”	188
3. Definicja legalna „ważnego interesu publicznego”	193
V. Definicja „ważnego interesu publicznego” w Prawie zamówień publicznych	198
VI. Podsumowanie	200
§ 4. Dobro wspólne a interes publiczny	203
I. Wprowadzenie	203
II. Koncepcje nieprawnicze dobra wspólnego	205
1. Dobro wspólne u <i>Arystotelesa</i>	205
2. <i>Hobbes</i> i krytyka <i>Arystotelesa</i>	208
3. Filozofia <i>Jana Jakuba Rousseau</i>	209
4. Utylitaryzm <i>Jeremy'ego Benthama</i>	210
5. <i>Hegel</i> a koncepcja dobra ogółu	211
6. Dobro wspólne u <i>Hannah Arendt</i>	212

7. Koncepcja dobra wspólnego w nauczaniu społecznym kościoła katolickiego	214
8. Koncepcja dobra wspólnego w liberalizmie	221
III. Prawnicze rozumienie dobra wspólnego	227
1. Uwagi wstępne	227
2. Koncepcje odróżniające dobro wspólne i interes publiczny.....	228
3. Koncepcje utożsamiające dobro wspólne i interes publiczny...	236
4. Inne koncepcje	238
IV. Podsumowanie	240
§ 5. Interes publiczny i dobro wspólne a Unia Europejska. Zagadnienia ogólne.....	241
I. Interes publiczny i klauzule podobne w prawie unijnym	241
II. Pośrednie odesłanie do interesu publicznego w prawie unijnym.....	246
1. Interes publiczny a swobody rynku wewnętrznego	246
2. Interes publiczny a traktatowe uregulowania dotyczące monopoli i ochrony konkurencji	256
III. Klauzula interesu publicznego w prawie wtórnym	259
IV. Autonomiczna wykładnia prawa unijnego a klauzula interesu publicznego	262
V. Usługi świadczone w ogólnym interesie gospodarczym oraz niegospodarczym a interes publiczny	264
VI. Dobro wspólne a prawo i orzecznictwo unijne	275
VII. Podsumowanie	277
Rozdział III. Klauzula interesu publicznego a wybrane regulacje prawa gospodarczego	279
§ 1. Wprowadzenie.....	279
§ 2. Obowiązek przestrzegania przez przedsiębiorców dobrych obyczajów a ochrona interesu publicznego.....	280
I. Uwagi wstępne.....	280
II. Klauzula generalna dobrych obyczajów a poszczególne kryteria ocenne	283
III. Podsumowanie	287
§ 3. Interes publiczny jako przesłanka stosowania ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów.....	288
I. Uwagi wstępne.....	288
II. Interes publiczny w prawie konkurencji i konsumentów	290
III. Interes publiczny a zbiorowe interesy konsumentów i ich ochrona	297
IV. Podsumowanie	306

§ 4. Interes publiczny a działalność gospodarcza na rynku sztuki.....	307
I. Uwagi ogólne	307
II. Czym jest sztuka?.....	309
III. Czym jest dzieło sztuki?.....	310
IV. Międzynarodowe regulacje dotyczące obrotu dobrami kultury. Wybór.....	311
V. Regulacje krajowe. Wybór	315
VI. Działalność gospodarcza w zakresie organizowania i prowadzenia aukcji dzieł sztuki oraz prowadzenia antykwariatów	319
VII. Działalność ekspertów na rynku sztuki.....	326
VIII. Muzeum jako przedsiębiorca w rozumieniu ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów	333
IX. Działalność gospodarcza domów aukcyjnych a stosowanie przepisów ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów	336
X. Podsumowanie	341
§ 5. Problem ingerencji w sferę wolności działalności gospodarczej ze względu na ochronę środowiska.....	343
I. Uwagi ogólne	343
II. Uregulowania konstytucyjne	345
III. Ochrona środowiska w prawie unijnym. Zarys	349
IV. Działalność gospodarcza a problem ochrony środowiska. Wybrane regulacje krajowe	353
V. Podsumowanie	357
§ 6. Interes publiczny w Prawie energetycznym	359
I. Wprowadzenie	359
II. Bezpieczeństwo energetyczne państwa, jako ważny interes publiczny.....	361
III. Trzeci pakiet liberalizacyjny w Prawie energetycznym	368
IV. Podsumowanie	376
§ 7. Interes publiczny w mediach audiowizualnych	377
I. Wprowadzenie	377
II. Dualizm regulacyjny a media audiowizualne	379
III. Wymogi imperatywne interesu publicznego w mediach audiowizualnych	389
IV. Instytucja <i>must carry</i> w mediach a interes publiczny	391
V. Podsumowanie	397
§ 8. Interes publiczny i jego ochrona na rynku finansowym.....	399
I. Wprowadzenie	399
II. Ochrona interesu publicznego na rynku finansowym	400
III. Podsumowanie	411

§ 9. Partnerstwo publiczno-prywatne jako przejaw realizacji różnych interesów we wspólnym przedsięwzięciu.....	412
I. Wprowadzenie	412
II. Rozwiązania unijne.....	415
III. Rozwiązania polskie	420
IV. Podsumowanie	425
§ 10. Samorządy zawodowe a realizacja interesu publicznego	426
I. Wprowadzenie	426
II. Samorządność w ujęciu historycznym. Zarys	426
III. Działalność samorządu zawodowego a interes publiczny.....	428
§ 11. Podsumowanie.....	434
Rozdział IV. Zagadnienia szczegółowe interesu publicznego	436
§ 1. Uznanie organu administracji publicznej a klauzula interesu publicznego	436
§ 2. Interes publiczny a cel publiczny.....	442
§ 3. Interes publiczny a interes społeczny	453
I. Rys historyczny.....	453
II. Koncepcje współczesne	455
III. Ujęcie własne	457
§ 4. Interes publiczny a interes indywidualny	458
I. Ewolucja myśli prawniczej.....	458
II. Interes społeczny i słuszny interes obywateli według art. 7 KPA..	461
III. Podsumowanie	467
§ 5. Interes publiczny a interes prawny.....	468
§ 6. Interes społeczny a interes społecznie uzasadniony	469
I. Wprowadzenie	469
II. Interes społecznie uzasadniony w prawie karnym.....	470
III. Interes społecznie uzasadniony w prawie cywilnym	473
IV. Podsumowanie	476
§ 7. Interes publiczny a interes polityczny	478
§ 8. Interes publiczny a racja stanu i interes narodowy	480
§ 9. Zadania publiczne a zadania o charakterze użyteczności publicznej..	486
§ 10. Kolizyjność różnych interesów publicznych	489
§ 11. Ekonomiczne aspekty realizacji przedsięwzięć w interesie publicznym.....	491
I. Wprowadzenie	491
II. Teoria dóbr publicznych.....	492
III. Problematyka działań wspólnych.....	495
IV. Efektywne państwo jako dobro publiczne	497

V. Ekonomiczne aspekty udziału państwa w gospodarce	498
VI. Problem kosztów realizacji przedsięwzięć w interesie publicznym	502
VII. Ekonomiczne i polityczne aspekty produkcji publicznej. Problem subwencji krzyżowych	503
VIII. Regulacja i jej aspekt ekonomiczny	507
IX. Finansowanie usług świadczonych w ogólnym interesie gospodarczym a pomoc publiczna	512
§ 12. Problem nieposłuszeństwa obywatelskiego, jako reakcja na działania państwa sprzeczne z interesem społecznym	518
§ 13. Prorozwojowy charakter klauzuli interesu publicznego	521
Wnioski	523
Indeks rzeczowy	535

Wykaz skrótów

1. Akty prawne

dyrektywa 2006/123/WE ..	Dyrektywa 2006/123/WE Parlamentu Europejskiego i Rady z 12.12.2006 r. dotycząca usług na rynku wewnętrznym (Dz.Urz. UE L 376 z 2006 r., s. 36)
EKPC	(Europejska) Konwencja o Ochronie Praw Człowieka i Podstawowych Wolności z 4.11.1950 r. (Dz.U. z 1993 r. Nr 61, poz. 284 ze zm.)
GospNierU	ustawa z 21.8.1997 r. o gospodarce nieruchomościami (t.j. Dz.U. z 2010 r. Nr 102, poz. 651 ze zm.)
KC	ustawa z 23.4.1964 r. – Kodeks cywilny (Dz.U. Nr 16, poz. 93 ze zm.)
KK	ustawa z 6.6.1997 r. – Kodeks karny (Dz.U. Nr 88, poz. 553 ze zm.)
Konstytucja RP	Konstytucja Rzeczypospolitej Polskiej z 2.4.1997 r. (Dz.U. Nr 78, poz. 483 ze zm.)
KoncRobBudU	ustawa z 9.1.2009 r. o koncesji na roboty budowlane lub usługi (Dz.U. Nr 19, poz. 101 ze zm.)
KPA	ustawa z 14.6.1960 r. – Kodeks postępowania administracyjnego (t.j. Dz.U. z 2013 r. poz. 267)
KPC	ustawa z 17.11.1964 r. – Kodeks postępowania cywilnego (Dz.U. Nr 43, poz. 296 ze zm.)
KPK	ustawa z 6.6.1997 r. – Kodeks postępowania karnego (Dz.U. Nr 89, poz. 555 ze zm.)
KSH	ustawa z 15.9.2000 r. – Kodeks spółek handlowych (Dz.U. Nr 94, poz. 1037 ze zm.)
OKiKU	ustawa z 16.2.2007 r. o ochronie konkurencji i konsumentów (Dz.U. Nr 50, poz. 331 ze zm.)
PiZPU	ustawa z 27.3.2003 r. o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym (t.j. Dz.U. z 2012 r. poz. 647 ze zm.)
PPPU	ustawa z 19.12.2008 r. o partnerstwie publiczno-prywatnym (Dz.U. z 2009 r. Nr 19, poz. 100 ze zm.)
PrEnerg	ustawa z 10.4.1997 r. – Prawo energetyczne (t.j. Dz.U. z 2012 r. poz. 1059)

Wykaz skrótów

PrNot	ustawa z 14.2.1991 r. – Prawo o notariacie (t.j. Dz.U. z 2008 r. Nr 189, poz. 1158 ze zm.)
PZP	ustawa z 29.1.2004 r. – Prawo zamówień publicznych (t.j. Dz.U. z 2010 r. Nr 113, poz. 759 ze zm.)
rozporządzenie	
Nr 116/2009	rozporządzenie Rady (WE) Nr 116/2009 z 18.12.2008 r. w sprawie wywozu dóbr kultury (Dz.Urz. UE L 39, s. 1)
RiTU	ustawa z 29.12.1992 r. o radiofonii i telewizji (t.j. Dz.U. z 2011 r. Nr 43, poz. 226 ze zm.)
SprzKonsU	ustawa z 27.7.2002 r. o warunkach sprzedaży konsumenckiej oraz o zmianie Kodeksu cywilnego (Dz.U. Nr 141, poz. 1176 ze zm.)
SwDzGospU	ustawa z 2.7.2004 r. o swobodzie działalności gospodarczej (t.j. Dz.U. z 2010 r. Nr 220, poz. 1447 ze zm.)
ŚwUnTRPU	ustawa z 4.3.2010 r. o świadczeniu usług na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej (Dz.U. Nr 47, poz. 278 ze zm.)
TFUE	Traktat o funkcjonowaniu Unii Europejskiej z 25.3.1957 r.
TUE	Traktat o Unii Europejskiej z 7.2.1992 r. (Dz.Urz.UE C 191, s. 1 ze zm.)
TWE	Traktat ustanawiający Wspólnotę Europejską
WRUiSTU	ustawa z 7.5.2010 r. o wspieraniu rozwoju usług i sieci telekomunikacyjnych (Dz.U. Nr 106, poz. 675 ze zm.)
ZNKU	ustawa z 16.4.1993 r. o zwalczaniu nieuczciwej konkurencji (t.j. Dz.U. z 2003 r. Nr 153, poz. 1503 ze zm.)

2. Publikatory i czasopisma

AAL	Art, Antiquity and Law
AEM	Art Experts Magazine
APSR	The American Political Science Review
ArRuS	Archiv für Rechts- und Sozialphilosophie
AUMCS	Annales Universitatis Mariae Curie-Skłodowska
AUWr	Acta Universitatis Wratislaviensis
BiK	Bank i Kredyt
BURE	Biuletyn URE
CSFP	Civitas. Studia z filozofii polityki
ChwŚ	Chrześcijanin w świecie
CUP	Cambridge University Press
Dz.U.	Dziennik Ustaw

Wykaz skrótów

Dz.Urz. UOKiK	Dziennik Urzędowy Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumentów
Dz.Urz. UE	Dziennik Urzędowy Unii Europejskiej
Dz.Urz. WE	Dziennik Urzędowy Wspólnoty Europejskiej
DPPP	Dziennik Praw Państwa Polskiego
GSP	Gdańskie Studia Prawnicze
Ekonom.	Ekonomista
ELRev.	European Law Review
EPS	Europejski Przegląd Sądowy
EWiR	Elektroenergetyka. Współczesność i rozwój
FK	Finanse Komunalne
GA	Gazeta Administracji
HPE	<i>History of Political Economy</i>
IA	International Affairs
IEM	The International Energy Market
ISSJ	International Social Science Journal
JEI	Journal of Economic Issues
JP	The Journal of Politics
KF	Kwartalnik Filozoficzny
KHNiT	Kwartalnik Historii Nauki i Techniki
KPP.....	Kwartalnik Prawa Publicznego
KPPr.	Kwartalnik Prawa Prywatnego
KiS	Kultura i Społeczeństwo
MiS	Materiały i Studia
MLP	Media Law & Policy
M.P.	Monitor Polski
MPod.	Monitor Podatkowy
MPr.	Monitor Prawniczy
NIER	National Institute Economic Review
NS	New Solutions
ONSA	Orzecznictwo Naczelnego Sądu Administracyjnego
ONSA WSA	Orzecznictwo Naczelnego Sądu Administracyjnego i wojewódzkich sądów administracyjnych
OSA	Orzecznictwo Sądów Apelacyjnych
OSNC.....	Orzecznictwo Sądu Najwyższego. Izba Cywilna
OSNKW	Orzecznictwo Sądu Najwyższego. Izba Karna i Wojskowa
OSNP.....	Orzecznictwo Sądu Najwyższego. Izba Pracy, Ubezpieczeń Społecznych i Spraw Publicznych

Wykaz skrótów

OSP	Orzecznictwo Sądów Polskich
OSPika	Orzecznictwo Sądów Polskich i Komisji Arbitrażowych
OTK	Orzecznictwo Trybunału Konstytucyjnego
OTK-A	Orzecznictwo Trybunału Konstytucyjnego; Zbiór Urzędowy, Seria A
OTK-B	Orzecznictwo Trybunału Konstytucyjnego; Zbiór Urzędowy, Seria B
OTK ZU	Orzecznictwo Trybunału Konstytucyjnego Zbiór Urzędowy
OZ	Ochrona Zabytków
PAS	Proceedings of the Aristotelian Society
PDK	<i>Phi Delta Kappan</i> ,
PG	Polityka Gospodarcza
PI	The Public Interest
PiP	Państwo i Prawo
PrBank	Prawo Bankowe
PND	Przegląd Naukowy Disputatio
PP	Przegląd Psychologiczny
PPiA	Przegląd Prawa i Administracji
PPH	Przegląd Prawa Handlowego
PPPub.	Przegląd Prawa Publicznego
Prok. i Pr.	Prokuratura i Prawo
P&S	Politics & Society
PSoc.	Przegląd Socjalistyczny
PS	Political Studies
PSąd.	Przegląd Sądowy
PSp.	Prawo Spółek
PUE	Prawo Unii Europejskiej
PUG	Przegląd Ustawodawstwa Gospodarczego
PWPMEiP	Problemy Współczesnego Prawa Międzynarodowego, Euro- pejskiego i Porównawczego
RE	Rynek Energii
Rzeczp.	Rzeczpospolita
RPEiS	Ruch Prawniczy, Ekonomiczny i Socjologiczny
RDP	Revue du Droit Publique et de la Science Politique en France et à l'Étranger
SEP	Saturday Evening Post
SF	Studia Filozoficzne
SFP	Studia z Filozofii Prawa

SI	Studia Iuridica
SIT	Studia Iuridica Toruniensia
SJLR	St. John's Law Review
SLGR	Studies in Logic, Grammar and Rhetoric
SM	Sprawy Międzynarodowe
SMTK.....	Studia i Materiały Trybunału Konstytucyjnego
SPE	Studia Prawno – Ekonomiczne
SR	Social Research
SS	Studia Socjologiczne
ST	Samorząd Terytorialny
St.M	Stosunki Międzynarodowe
St. Prawn.	Studia Prawnicze
SzZ	Spotkania z zabytkami
ŚSHT	Śląskie Studia Historyczno – Teologiczne
TPKFTD	Teofil, Pismo Kolegium Filozoficzno – Teologicznego Dominikanów
USTLJ	University of St. Thomas Law Journal
VJTL	Vanderbilt Journal of Transnational Law
Zb. Orz.....	Zbiór Orzeczeń
ZFwN	Zagadnienia Filozoficzne w Nauce
ZNCC	Zeszyty Naukowe Collegium Civitas
ZNPSPEUW	Zeszyt Naukowy Podyplomowego Studium Prawa Europejskiego UW
ZNPTÉ	Zeszyty Naukowe Polskiego Towarzystwa Ekonomicznego
ZNSGHKES	Zeszyty Naukowe SGH – Kolegium Ekonomiczno – Społecznego
ZNUJ	Zeszyty Naukowe Uniwersytetu Jagiellońskiego
ZNUŁ	Zeszyty Naukowe Uniwersytetu Łódzkiego
ZNWSiZiA	Zeszyty Naukowe Wyższej Szkoły Informatyki, Zarządzania i Administracji
ZPD	Zamówienia Publiczne Doradca

3. Organy i instytucje

KUL.....	Katolicki Uniwersytet Lubelski
EBC	Europejski Bank Centralny
ERRS	Europejska Rada ds. Ryzyka Systemowego
ESONF	Europejski System Organów Nadzoru Finansowego
ETPC	Europejski Trybunał Praw Człowieka
ETS	Europejski Trybunał Sprawiedliwości

EWG	Europejska Wspólnota Gospodarcza
NSA	Naczelny Sąd Administracyjny
SA	Sąd Apelacyjny
SAMop	Sąd Antymonopolowy
SN	Sąd Najwyższy
SOKiK	Sąd Ochrony Konkurencji i Konsumentów
SPI	Sąd Pierwszej Instancji
TK	Trybunał Konstytucyjny
TS	Trybunał Sprawiedliwości Unii Europejskiej
TSUE	Trybunał Sprawiedliwości Unii Europejskiej
UE	Unia Europejska
UOKiK	Urząd Ochrony Konkurencji i Konsumentów
WE	Wspólnota Europejska

4. Inne

art.	artykuł
cz.	część
dec.	decyzja
ed.	editor
eds	editors
in.	inny, inni
itp.	i temu podobny (-e)
itd.	i tak dalej
lit.	litera
Lex/el.	program LEX, wersja elektroniczna dokumentu
m.in.	między innymi
n.	następny (-e)
np.	na przykład
Nr	numer
pkt	punkt
por.	porównaj
post.	postanowienie
poz.	pozycja
PPP	partnerstwo publiczno-prywatne
przyp.	przypis
PZPR	Polska Zjednoczona Partia Robotnicza
r.	rok
red.	redaktor

rozd.		rozdział
rozp.		rozporządzenie
RP		Rzeczpospolita Polska
s.		strona
t.		tom
t.j.		tekst jednolity
tzn.		to znaczy
tzw.		tak zwany
uchw.		uchwała
ust.		ustęp
v.		versus (kontra, przeciwko)
vol.		volume
w zw.		w związku
wyd.		wydanie
wyr.		wyrok
z		zeszyt
zd.		zdanie
ze zm.		ze zmianami
zob.		zobacz